

ПРАВОСЛАВЉЕ

БАДЊИ ДАН 6. Јануар

Од свих празника током године, као и тако разноврсних и лепих обичаја који их прате, Бадњи дан се издваја по начину светковања, живописности обредних радњи и значањима која саржи. Као што је крсна слава особени и препознатљиви знак за Србина, тако је и бадњак нарочита српска обичајна одлика.

Сечење Бадњака

Бадњи дан је непокретни празник и пада увек 6. јануара (24. децембра по старом календару). Његово светковање почиње сечењем бадњака, који се по правилу одсеца у освит самог празника, пре изласка Сунца. За бадњак се сече, углавном храстово дрво, а може и церово или граничево.

Важну улогу у бадњеданском обичају има слама, која се уноси у кућу. Пошто би обишао са сламом око куће, праћен од кућне чељади, која је за њим пијукала, наговештавајући тиме жељу да се излеже што више пилића, онај ко носи сламу разастре је по поду. У бадњеданској ноћи се пече божићна печеница (веселица), намењена сутрашњем дану - Божићу.

Посебно је значајно да за Бадње вече сви чланови домаћинства требају да буду на окупу, тим више што је свака породица онај тренутни састав који чини спону између предака и будућих потомака.

БОЖИЋ 7. Јануар

Међу хришћанским празницима се данас - не рачунајући Ускрс, који се издваја као празник над празницима - са црквеног становишта 15 празника ставља у виши ранг од осталих, па се отуда и називом назначују као велики празници, а међу њима, пак, Божић као највећи од 15 великих празника. Положајник

Да се о Бадњем дану ништа из куће не износи или другима даје, нити се иде у посете - јер је ово свечаност сваке породице, која треба да је тад на окупу, дотле о Божићу велику улогу има први посетилац који походи неко домаћинство. Овај посетилац, тј. положајник или полазник се дочекује, по веровању, као божији изасланик, и угошћује се највећом пажњом, јер се сматра да од њега зависе срећа и напредак домаћинства.

О Бадњем дану је свака породица на окупу, о Божићу сваку породицу посећује полагајник, која му као доносиоцу среће указује пуну пажњу, а на Божић дан већ настаје здруживање људи у насељу, општијим међусобним посећивањем или окупљањем ради забаве и

ПРАВОСЛАВНИ ПРАЗНИЦИ У ЈАНУАРУ МЕСЕЦУ

Јануар 7. Рождество Христово - Божић

Јануар 8. Сабор Пресвете Богородице

Јануар 9. Свети првомученик и архиђакон Стефан

Јануар 14. Обрезање Господње, св Василије Велики (Нова година)

Јануар 19. Богојављење

Јануар 20. Сабор светог Јована Крститеља

Јануар 27. Свети Сава први Архиепископ Српски

Од кад се слави божић

И ако има помена о празновању Христовог рођења још у раном 4. веку наше ере, прецизних и поузданих података нема. Због тога се рачуна да је Божић као самостални празник посвећен рођењу Исуса Христа, први пут прослављен у Риму 354. године. У Цариграду је Божић први пут прослављен 379. године, у Кападокији 380, у Александрији 432. и тако даље...

Стари и нови календар

По старом, јулјанском, календару Божић се прославља 25 децембра, те га тако прославља и наша Православна црква. То важи за све цркве православних земаља. 1582 године римски папа Гргур уводи реформе приликом чега долази до усвајања новог календара који се назива Грегоријански, чиме настаје разлика у католичком и православном рачунању времена. У 20 веку, на чуvenом Цариградском сабору 1923. године, дошло је до приближавања два рачунања времена, али од тада у нашој науци постоји појам рачунања по старом и новом календару. Те стога православни Бадњи дан и Божић, славе се 24, и 25. децембра по старом тј. 6. и 7. јануара по новом календару.

весела.

Један од најлепших божићних обичаја је мирбожење, с тежњом да се одржи мир, спречи омраза и прекине завада међу људима, па се при сусрету људи поздрављају са: "Мир божи, Христос се роди!" и притом се рукује и љуби. Јер, ово је дан општег мирена и праштања.

СТЕВАЊДАН СВЕТИ СТЕВАН

Прва крсна слава по Божићу је Стевањдан, који спада међу осам слава које се највише празнују у српском народу. Стевањдан је иначе у празничком дану, који се, осим од оних чија је слава, свуда светкује као трећидан Божића. Свети Стеван је први од седморице ђакона кога су рукоположили свети апостостоли, па се зато и назива архиђакон Стефан, што значи: први, главни међу ђаконима. Осим тога, он је и први мученик за веру хришћанску, те је с тога и називан Првомученик Стеван. Као проповедник у Јерусалиму, изведен је из града и скончао од каменовања у којем је учествовао и његов рођак Савле (каснији апостол Павле). Култ овог свеца је врло рано развијен и у свету је подигнуто мноштво храмова њему посвећених. Само Срби сум у посветили више

од 40 цркава и манастира. Црква му чини помен 4 пута годишње, а у нашем народу су 2 његова датума у особитом поштовању - данас и 15. августа, кад се светкује као Стеван Ветровити.

Мноштво је народних обичаја и веровања о Стевањдану. Најраширенија радња о овом дану је изношење божићне сламе из куће..

МАЛИ БОЖИЋ 14. Јануар

Четрнаести јануар (1. јануар по старом календару) празнични је дан у којем се светкују Мали Божић, који се узима као завршни дан у божићном светковању, и Васиљевдан, који је крсно име појединих родова. Када је за календарски почетак нове године узет 1. јануар, онда је Мали Божић почео да важи као Српска Нова година. Ово је утолико лакше било да се прихвати, јер је и стара српска, као и древна словенска, нова година рачуната од Божића.

СВЕТИ САВА 27. Јануар

Данашњи празник је у црквеном календару уписан црвеним словима: Свети Сава први архиепископ српски. Но, Светог Саву не празнује само црква. Његов култ је дубоко укорен у свеколиком српском народу, светкују га многе занатлије, а установљен је и за школску славу.

Није Свети Сава, који је окончао живот у недељу, 14. јануара 1235. године, у бугарском граду Трнову, значајан за Српску православну

цркву као њен први архиепископ, већ, кудикамо више од тога, као њен утемељивач и творац оне религијске посебности која се назива светосавским праослављем. При томе се не сме заповестити и његова политичка, дипломатска и

државничка улога коју је незаменљиво мудро одиграо, доприневши заснивању успона српске средњовековне државе. Оснивач лечилишта, устројитељ манастирског жића и законоправила за братију, Свети Сава је установитељ школа и покретач књижевног препорода у нас. Речју, прво име наше културе за дуги низ векова.

Поводом 700-годишњице смрти Светог Саве, Свети архиепископски сабор Српске православне цркве је 1935. годину прогласио светосавском годином.

На предлог Анастасија Николића, ректора Лицеја у Крушевцу, Свети Сава је установљен за школску славу одлуком Совјета Књажества Српског 2. јануара 1840, и исте године је прослављен у Крушевцу и Београду.